

भाषा

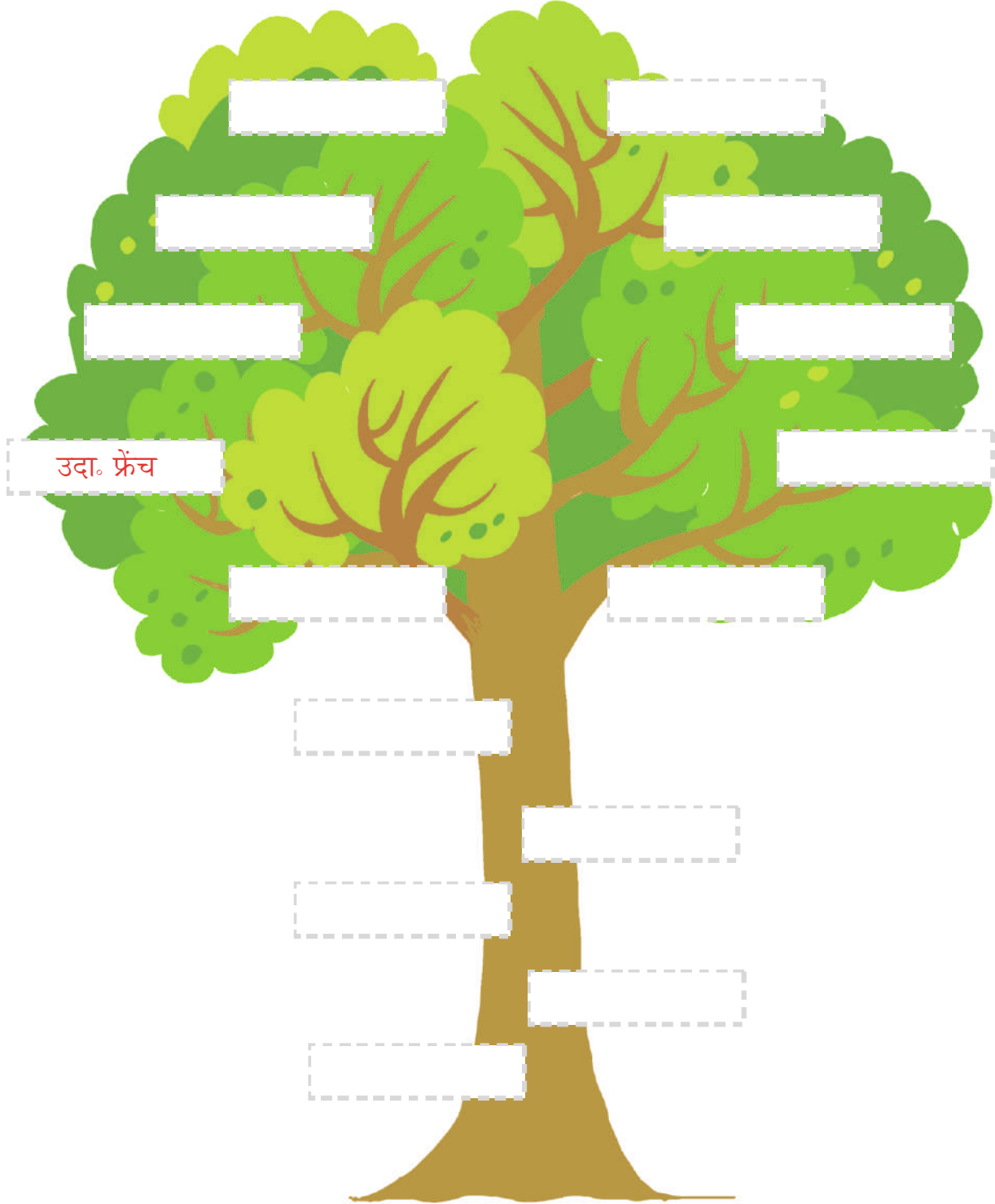
६

चला, शिकू या...

- ◎ भाषेबद्दल बोलणे
- ◎ इच्छा व्यक्त करणे
- ◎ कारण आणि परिणाम सांगणे
- ◎ प्रश्नशब्द : का?
- ◎ संयुक्त वाक्ये : कारण, त्यामुळे, म्हणून
- ◎ सामान्य नामांची सामान्यरूपे
- ◎ 'च'चा वापर

१. खालील चित्र पाहू या आणि त्या भाषावृक्षामध्ये माहीत असलेल्या परकीय भाषा लिहू या. भाषेतला एक शब्द जरी माहीत असेल, तरी त्या भाषेचे नाव लिहू या.

२. एक चित्रफीत पाहू या आणि त्यावर चर्चा करू या.

२

खालील आकृती पाहू या आणि परकीय भाषा शिकण्याची काय काय कारणे असू शकतात त्यावर बोलू या.

अ.पु. २

नवीन भाषा शिकणे म्हणजे नवीन व्यक्ती बनणे.

- हारूकी मुराकामी
जपानी लेखक

परकीय भाषा का शिकावी?

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. नव्या संस्कृतीची ओळख होणे कारण त्यामुळे नव्या संस्कृतीची ओळख होते.	कारण त्यामुळे नव्या संस्कृतीची ओळख होते.
करियरविषयक संधी उपलब्ध होणे कुतूहल वाढणे	कारण त्यामुळे करियरविषयक संधी उपलब्ध होतात. कारण त्यामुळे कुतूहल वाढते.
त्या भाषेतील साहित्य वाचता येणे	कारण त्यामुळे त्या भाषेतील साहित्य वाचता येते.
जगाशी संवाद साधता येणे	कारण त्यामुळे जगाशी संवाद साधता येतो.

सराव

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. कारण मला सतत पुण्याला जावं लागतं. मला सतत पुण्याला जावं लागतं, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.	मला सतत पुण्याला जावं लागतं, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.
कारण मला मराठी भाषेतील साहित्य वाचायचंय.	मला मराठी भाषेतील साहित्य वाचायचंय, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.
कारण माझी बदली झालीये अहमदनगरला.	माझी बदली झालीये अहमदनगरला, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.
कारण मराठी महाराष्ट्राची राज्यभाषा आहे.	मराठी महाराष्ट्राची राज्यभाषा आहे, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.
कारण माझी मैत्रीण मराठी आहे.	माझी मैत्रीण मराठी आहे, म्हणून मला मराठी शिकायचंय.

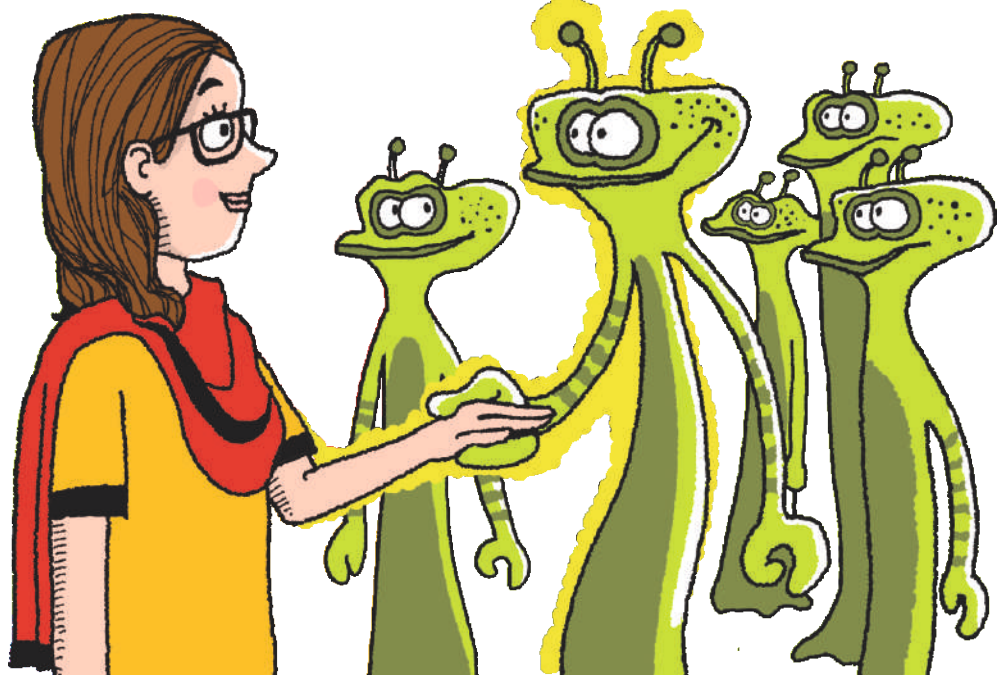
३

आजची ताजी बातमी

अ.पु. ३

मुंबई विद्यापीठाच्या जर्मन विभागात आज एकच खळबळ उडाली. कारण होते त्यांच्या आजच सुरू झालेल्या "अन्यभाषकांसाठी संवादात्मक मराठी" या वर्गाचे. विद्यार्थ्यांना वर्गात प्रवेश करताच मोठ्ठा धक्का बसला, आणि ते घाबरून ओरडतच बाहेर पडले. आत पाच - सहा परग्रहवासी आधीच बसले होते. थोड्या वेळातच त्यांना कळले की हे परग्रहवासी निरुपद्रवी आहेत आणि मैत्रीच्या नात्याने इथे आले आहेत. मराठीच्या शिक्षकेचा हात हातात घेताच केवळ ५ मिनिटांत त्यांनी मराठी भाषा आत्मसात केली आणि मराठी गाणं म्हणत आणि सर्वाना शुभेच्छा देत ते अदृश्य झाले.

नंतर दुपारी अचानक जुहू चौपाटीवर हे सहा परग्रहवासी अवतरले आणि लगेचच बातमीदारांनी त्यांना गराडा घातला आणि त्यांची मुलाखत घेतली :

बातमीदार - पृथ्वीवर तुम्हा सर्वांचं स्वागत. कुठून आलात तुम्ही?

परग्रहवासी - आम्ही साहुरी नावाच्या ग्रहावरून आलोय. पृथ्वी या अतिशय सुंदर ग्रहाची आणि येथील लोकांची ओळख करून घेण्याची आमची इच्छा आहे.

बातमीदार - तुम्ही इथे मुंबईतच का आलात?

परग्रहवासी - आम्ही सर्व देशांना भेट देणार आहोत, पण आज इथे मराठीचा वर्ग सुरू झाल्याचे कळले, म्हणून आधी इथे आलो.

बातमीदार - मराठी भाषेविषयी तुम्ही काय सांगाल?

परग्रहवासी - फारच छान भाषा आहे. हिचे आमच्या साहुरीना भाषेशी खूप साम्य आहे, म्हणून ही भाषा शिकताना फारच मजा आली. आम्हीपण आईच्या भावाला मामा म्हणतो. म्हणूनच 'झुकु झुकु झुकु झुकु आगीनगाडी, धुरांच्या रेघा हवेत काढी, पळती झाडे पाहू या, मामाच्या गावाला जाऊ या' हे गाणं आम्हाला फार आवडलं आणि आम्ही ते पाठही केलं. आता निघालो आम्ही अमेरिकेला.

बातमीदार - इतक्या लवकर इथून जाण्याचे कारण?

परग्रहवासी - आम्हाला अजून बरेच देश पाहायचे आहेत, कारण संपूर्ण पृथ्वीची माहिती मिळवणे हेच आमचे काम आहे. वेळ कमी आहे, त्यामुळे आता निघायला हवं. अच्छा!! इतके बोलून सर्व साहुरीवासी एकदम दिसेनासे झाले. ते गात असलेल्या मराठी गाण्याचा आवाज मात्र उपस्थितांना बराच वेळ ऐकू येत होता.

१. वरील परिच्छेदातील निळ्या रंगातील शब्दांचे मूळ रूप लिहू या.

रंगीत शब्द	मूळ रूप
उदा. विद्यापीठाच्या	विद्यापीठ
क.	
ख.	
ग.	
घ.	
च.	
छ.	
ज.	
झ.	
ट.	
ठ.	
ड.	
ढ.	
त.	
थ.	

२. 'कारण' किंवा 'त्यामुळे' हे शब्द वापरून वाक्ये तयार करू या.

उदा. साहुरीवासी आधी मुंबईला का आले? त्यांना मुंबईत मराठीचा वर्ग सुरू झाल्याचे कळले.

साहुरीवासी आधी मुंबईला आले, कारण त्यांना मुंबईत मराठीचा वर्ग सुरू झाल्याचे कळले.

साहुरीवासीयांना मुंबईत मराठी भाषेचा वर्ग सुरू झाल्याचे कळले त्यामुळे ते आधी मुंबईला आले.

क. साहुरीवासीयांना घाई का आहे? त्यांना खूप देश बघायचे आहेत.

ख. साहुरीवासीयांना खूप देश का बघायचे आहेत? त्यांना संपूर्ण पृथ्वीची माहिती मिळवायची आहे.

ग. साहुरीवासीयांना लगेच का निघायला हवे? त्यांच्याकडे वेळ कमी आहे.

४

कारण आणि परिणाम सांगणारी काही वाक्ये पुढे दिलेली आहेत. या वाक्यांच्या योग्य जोड्या लावू या आणि उदाहरणाप्रमाणे शक्य तितक्या प्रकारच्या वाक्यरचना करू या.

अ.पु. ४

कारण, त्यामुळे, म्हणून...

१. सीमाला हवाईसुंदरी व्हायचे आहे.	क. फोन बंद पडला होता.
२. रोज व्यायाम केला पाहिजे.	ख. आरोग्य हीच खरी संपत्ती.
३. कल्याणी खूप घाबरली होती.	ग. परीक्षा जवळ आली आहे.
४. रोहन आजारी पडला.	घ. त्याला खूप भूक लागली होती.
५. आईशी संपर्क होत नव्हता.	च. तिने बागेत एक मोठा साप बघितला होता.
६. बाळ सारखे रडत होते.	छ. त्याचे बरेच मित्र महाराष्ट्रीय आहेत.
७. सायली रोज मन लावून अभ्यास करते.	ज. तिला फिरायला आवडते.
८. जॉन मराठी शिकत आहे.	झ. तो पावसात भिजला.

उदा. : सीमाला हवाईसुंदरी व्हायचे आहे, कारण तिला भटकायला आवडते.
सीमाला भटकायला आवडते, त्यामुळे तिला हवाईसुंदरी व्हायचे आहे.
सीमाला भटकायला आवडते, म्हणून तिला हवाईसुंदरी व्हायचे आहे.

१.
२.
३.
४.
५.
६.
७.

५

खालील उतारा वाचू या.

जर्मनी, फ्रान्स, दक्षिण अमेरिकी देश व जपान असे देश भारताकडे 'उद्योग-व्यापाराच्या संधींचा प्रदेश' म्हणून पाहत आहेत. त्यामुळे या देशांतल्या मोठमोठ्या कंपन्यांनी भारतात आपला व्यवसाय उभारला आहे आणि भविष्यातही उभारणार आहेत. त्यामुळे दोन कंपन्यांमधला व्यावसायिक संवाद उत्तम प्रकारे घडावा, यासाठी कंपन्यांना हवे असतात परकीय भाषातज्ञ - जर्मन, स्पॅनिश, फ्रेंच, जपानी आदी भाषांवर प्रभुत्व असलेले व्यावसायिक भाषातज्ञ. त्यामुळे गेल्या काही वर्षांमध्ये परकीय भाषा अर्थात 'फॉरेन लॅंग्वेज' या क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणावर भाषांतरकार, दुभाष्या म्हणून करिअर संधी उपलब्ध झाल्या आहेत.

परकीय भाषा शिकण्यासाठी पहिली गोष्ट म्हणजे भाषांबद्दल आवड हवी. नवीन भाषा शिकणं ही तशी कठीण गोष्ट असल्याने तुमच्यात जिद्द आणि चिकाटी हवी, शिवाय मेहनत घ्यायची तयारी हवी. मुळात तुमची मातृभाषा आणि इंग्रजी अशा दोन भाषा पक्क्या असायला हव्यात.

कोणत्याही भाषेशी त्या त्या प्रदेशातल्या लोकांची संस्कृती, सामाजिक व्यवहार आदी गोष्टी निगडित असतात. त्यामुळे परकीय भाषा शिकत असताना त्या भाषेतील साहित्य वाचणं, तसंच उच्चार नीट कळावेत, कानावर पडावेत यासाठी ती भाषा 'ऐकणं' आवश्यक असतं. त्यासाठी वेगवेगळ्या कठीण पातळीनुसार ट्यूटोरिअल्स इंटरनेटवर उपलब्ध असतात, तसंच त्याबाबतची पुस्तकं, सीडीही उपलब्ध आहेत. याशिवाय सराव आणि कोणताही शब्द अडला की तो शब्दकोशात शोधणं, नवीन शब्द टिपून ठेवणं अशा सवयी लावून घेणं महत्वाचं असतं. कष्टाचं फळ नेहमी गोडच असतं. त्यासाठी त्या भाषेतील भरपूर वाचनाखेरीज निजभाषकांशी वेगवेगळ्या प्रकारे सतत संवाद साधणं उपयोगी ठरतं. जसं वेगवेगळ्या सोप्या विषयांवर बोलणं, त्यांच्या प्रतिक्रिया नीट ऐकणं आणि सुरुवातीला एस.एम.एस. अथवा व्हॉट्सअॅपवर छोटी छोटी वाक्य लिहिणं हेही उत्तम मार्ग ठरू शकतात. याखेरीज दूरचित्रवाणी व सिनेमासारखी दृक्श्राव्य माध्यमं खूपच उपयोगी आहेत.

१. जोड्या जुळवू या.

क. जर्मनी, फ्रान्स, दक्षिण अमेरिका यांच्यासाठी भारत हा देश	१. नवीन संस्कृती, साहित्य, सामाजिक व्यवहार
ख. परकीय भाषांमधील करिअर संधी	२. जर्मन, फ्रेंच, स्पॅनिश, जपानी इत्यादी भाषांवर प्रभुत्व असलेले व्यावसायिक भाषातज्ज्ञ.
ग. परकीय भाषातज्ज्ञ	३. परकीय भाषेत ऐकणे, सिनेमा पाहणे, पुस्तक, सीडी आणि डिक्शनरी यांचा वापर, व्याकरण
घ. परकीय भाषा शिकणे	४. उद्योग-व्यापाराच्या संधींचा प्रदेश
च. परकीय भाषा म्हणजे	५. भाषांतरकार, दुभाष्या

२. परिच्छेदातील अधोरेखित शब्दांचे मूळ रूप लिहू या.

तो

अधोरेखित शब्द	मूळ रूप
उदा. भारताकडे	भारत
उदा. व्यापाराच्या	व्यापार
क.	
ख.	
ग.	
घ.	
च.	

ती

छ.	
ज.	
झ.	

ते

ट.	
ठ.	
ड.	
ढ.	
त.	
थ.	

ते (अव)

द.	लोक
----	-----

“ज्यांना परकीय भाषांबद्दल काहीच माहीत नसते, ते स्वभाषेबद्दलही अज्ञानी असतात.”
- योहान वोल्फगांग फॉन ग्योथं (जर्मन साहित्यिक)

६

ईशा पंडित हिची एक मुलाखत ऐकू या.

१. योग्य पर्याय निवडू या.

क. ईशा कोणती भाषा शिकत आहे?

१. जर्मन
२. फ्रेंच
३. संस्कृत

ख. परदेशी भाषा शिकणे फार आहे असे मुलाखतकाराला वाटते.

१. कठीण
२. किचकट
३. अवघड

ग. ईशाने जर्मन भाषा शिकायला कधी सुरुवात केली?

१. १०वीमध्ये
२. १०वी आधी
३. १०वीच्या सुट्टीमध्ये

घ. ईशाला जर्मन भाषा या क्षेत्राची माहिती कशी मिळाली?

१. तिच्या जवळ राहणारी ताई जर्मन शिकत होती, तिच्याकडून.
२. तिच्या आईने तिला ही माहिती दिली.
३. तिने स्वतः ही माहिती शोधून काढली.

- च. ईशाने जर्मन भाषाच शिकायला घेतली, कारण
१. इतर भाषांच्या तुलनेत तिला ही भाषा सोपी वाटली.
 २. तिची ताई ही भाषा शिकत असल्याने तिलाही तीच भाषा शिकायची इच्छा झाली.
 ३. तिच्या ताईने तिला स्पॅनिश किंवा जपानी भाषा न शिकण्याचा सल्ला दिला.
- छ. ईशाचा जर्मनचा पहिला क्लास अविस्मरणीय होता, कारण
१. तिच्या शिक्षिकेने त्यांना प्रत्येक शब्द इंग्रजीत अनुवाद करून शिकवला.
 २. आपल्या शाळेत जशी भाषा शिकवली जाते, तशीच तिच्या क्लासमध्येही ती शिकवली गेली.
 ३. तिच्या शिक्षिकेने सुरुवातीपासूनच जर्मन भाषेत शिकवायला सुरुवात केली.
- ज. ईशाच्या वर्गात जर्मन शिकलेले
१. बरेच लोक होते.
 २. कुणीच नव्हते.
 ३. दोन मुली होत्या.
- झ. ईशाचा जर्मन भाषेचा प्रवास
१. चालूच राहावा असे तिला वाटते.
 २. लवकर संपावा असे तिला वाटते.
 ३. यापैकी काहीच नाही.

२. आपणही आपल्या मराठी शिकण्याच्या अनुभवाविषयी एकमेकांची मुलाखत घेऊ या आणि एकमेकांचे अनुभव जाणून घेऊ या.

७

थोड्या गप्पा मारू या.

▶ अ.पु. ५-६

शिक्षक - माझी मातृभाषा मराठी आहे. ती मला उत्तम येते असे मी समजतो. याखेरीज मला हिंदी आणि इंग्लिश खूप चांगल्या आणि गुजराती बरी येते असे मला वाटते. मी एक परकीय भाषापण शिकलोय, ती म्हणजे इटालियन. तीही मला बरी येते. यापुढे तमिळ शिकण्याची मला इच्छा आहे.

आता आपण सांगू या, आपल्याला येणाऱ्या भाषांचे 'बरी', 'चांगली', 'खूप चांगली' आणि 'उत्तम' असे वर्गीकरण आपण करू शकतो का?

बरी	
चांगली	
खूप चांगली	
उत्तम	

८

कधी कधी...

कधी कधी काय होतं, आपल्या नेहमीच्या पाहण्यातला माणूस असून त्याचं नावही आपल्याला माहीत नसतं. म्हणजे बघा ना, पहिल्यांदा आपण त्याला रस्त्यात बघतो, रोज बघतो, मग ओळखीचं हसू लागतो, मग कधी तरी पावसापाण्याच्या गप्पांना रंग चढतो. नंतर संध्याकाळी भेटल्यावर आपण मिळूनच बागेला चकरा मारतो. घरात शिरताना परत पाच मिनिटं गप्पा होतात. असेच दिवस जातात, पण आपण नाव काही विचारत नाही. आणि मग एके दिवशी अचानक कळतं की, हा तर आपल्या गावातल्या शाळेत होता, आपला जुना वर्गमित्र! ओळख पटते, मजा वाटते.

उन्मेष आणि मी, आमचं असंच झालं होतं. आता या माझ्या नव्यानं सापडलेल्या मित्राबरोबर रस्त्यावर फिरताना, बागेबाहेर भेळ खाताना, झाडाखाली उभे राहून तासन् तास गप्पा मारताना हा योगायोग आठवतो आणि गंमत वाटत राहते.

१. वरील उतान्यात काही शब्द रंगीत केले आहेत. काय सांगाल त्यांच्याबद्दल? प्रथम लाल आणि निळ्या रंगाबद्दल बोलू या. यातील काही शब्द खालील तक्त्यात भरले आहेत ते नीट पाहू या.

अ.पु. ७

	शब्द	मूळरूप	प्रत्यय	नाम / सर्वनाम
क	उदा. त्याचं	तो	चं	सर्वनाम
ख	आपल्याला			
ग	त्याला			
घ	रस्त्यात			
च	पावसापाण्याच्या			
छ	गप्पांना			
ज	बागेला			
झ	घरात			
ट	शाळेत			

२. हे प्रत्यय ओळखीचे आहेत ना? काय उपयोग आहे त्यांचा? आपल्याला नियम सांगता येतो का, बघू या.

(प्रत्यय , सर्वनामे, क्रियापदाशी, रूप, नामे)

(क) व (ख) यांचा वाक्यातील (ग) किंवा इतर शब्दांशी संबंध असतो. हा संबंध विभक्तीने दाखवला जातो. या विभक्तीचे (घ) तयार करण्यासाठी जी अक्षरे जोडली जातात त्यांना (च) म्हणतात.

आता लक्षात येतेय का? विभक्तिप्रत्यय तर आपल्याला आधीच माहीत आहेत. ते आपण वापरतही आहोत. 'प्रत्यय' हा शब्द येथे कळला, इतकेच.

३. आता हिरवे शब्द बघू या. हेही आपल्या ओळखीचे आहेत, पण हे विभक्तिप्रत्यय नाहीत. हेही नामांना जोडून येतात. ही आहेत शब्दयोगी अव्यये - हीपण आपल्या ओळखीची आहेत. त्यांचे नाव आजच कळले!

अ.पु. ८-९

	शब्द	मूलरूप	शब्दयोगी अव्यय	नाम / सर्वनाम
क	नावही	नाव	ही	नाम
ख	मित्राबरोबर			
ग	बागेबाहेर			
घ	झाडाखाली			

नियम : शब्दयोगी अव्यये ही शब्दांचा त्याच वाक्यातील दुसऱ्या एखाद्या शब्दाशी संबंध जोडण्याचे काम करतात. ही आधीच्या शब्दाला जोडून येतात, म्हणून त्यांना 'शब्दयोगी' असे म्हणतात.

९

खेळू या.

खोखो

- विभक्तिप्रत्यय, नामे व सर्वनामे आणि शब्दयोगी अव्यये यांच्या चिठ्ठ्या कराव्यात.
- त्या चिठ्ठ्या एका विद्यार्थ्याच्या पाठीला एक याप्रमाणे चिकटवाव्यात आणि प्रत्येकाने आपल्या पाठीवरील शब्द लक्षात ठेवावा.
- खोखोचा खेळ खेळावा. त्यामध्ये ज्याच्यावर राज्य असेल त्याने आपल्या शब्दासाठी योग्य जोडीदार शब्द शोधावा व त्याला खो द्यावा.
- ज्याला खो मिळाला त्याने जोडलेल्या शब्दांचे वाक्य तयार करून सांगावे आणि पुन्हा आपल्या शब्दासाठी योग्य जोडीदार शब्द शोधावा व त्याला खो द्यावा.

करा आणि शिका

सामान्यरूपे - नाम - पुल्लिंगी

Oblique Forms - Nouns - Masculine

	नाम ए.व. - अ.व.	सामान्यरूप ए.व. - अ.व.	सामान्यरूप + विभक्ती / शब्दयोगी ए.व. - अ.व.
अ - आ / आं	कान - कान	काना-, कानां-	कानाला - कानांना
आ - आ	काका - काका	काका-, काकां-	काकाला - काकांना
आ - या	दिवा - दिवे	दिव्या-, दिव्यां-	दिव्याला - दिव्यांना
ई - ई	कवी - कवी	कवी-, कवीं-	कवीला - कवींना
ई - या	शेजारी - शेजारी	शेजाऱ्या-, शेजाऱ्यां-	शेजाऱ्याला - शेजाऱ्यांना
ऊ - ऊ	चेंडू - चेंडू	चेंडू-, चेंडूं-	चेंडूला - चेंडूंना
ऊ - वा	भाऊ - भाऊ	भावा-, भावां-	भावाला - भावांना
ओ - ओ	खोखो	खोखो-	खोखोला
शिवाय...			
सा - शा	मासा - मासे	माशा-, माशां-	माशाला - माशांना

टीप : एकारान्त पुल्लिंगी नामेच नसल्यामुळे त्यांची सामान्यरूपेही नाहीत.

अ - आ

कान - कान कानाला - कानांना

याचप्रमाणे : तास, खेळ, देव, विभाग, हात, वग, दिवस, स्वर्ग, दात, पाय, नारळ, शिक्षक, माणूस
पण : तो माणूस, ती माणसे = माणसाला - माणसांना
(तो पाऊस = पावसाला, तो कापूस = कापसाला, तो शेंबूड = शेंबडाला)

आ - आ

काका - काका काकाला - काकांना

याचप्रमाणे : मामा पण : तो राजा, ते राजे = राजाला - राजांना

आ - शा

मासा - मासे माशाला - माशांना

याचप्रमाणे : ससा, मासा, पैसा, घसा

आ - या

दिवा - दिवे दिवाला - दिवांना

याचप्रमाणे : डोळा, गळा, वारा, आंबा, रस्ता, कावळा, बघ्या
पण : तो मुलगा, ते मुलगे = मुलाला - मुलांना; तो पोरगा, ते पोरगे = पोराला - पोराना

तो पोर	ती पोर	ते पोर
ती पोरे / पोरं	त्या पोरी	ती पोरे / पोरं
पोराला - पोराना	पोरीला - पोरींना	पोराला - पोराना

नामातील शेवटचे अक्षर कायम दीर्घ स्वरात असते.

नामाच्या अखारीस येणारे 'ई' / 'ऊ' हे स्वर नित्य दीर्घ असतात.

अन्य स्वरांना हा नियम लागत नाही. उदा. सिंह

ई - ई

कवी - कवी कवीला - कवींना

याचप्रमाणे : दूरध्वनी, भटजी, गणपती, हत्ती, भाई

ई - या

शेजारी - शेजारी शेजाऱ्याला - शेजाऱ्यांना

याचप्रमाणे : सहकारी, विद्यार्थी, कोळी, शिपाई, प्राणी, पक्षी, मणी

ऊ - ऊ

चेंडू - चेंडू चेंडूला - चेंडूंना

याचप्रमाणे : तराजू, चिकू, झाडू, गुरू, पेरू, पेळू, वळू, बिंदू, गडू, खडू, खाऊ (ए.व.), भिडू, अश्रू, काऊ पण - लाडू - लाडू / लाडवाला - लाडवांना

ऊ - वा

नातू - नातू नातवाला - नातवांना

याचप्रमाणे : विंचू, आसू, साडू

पण : ते लाडू = लाडूला - लाडूंना, लाडवाला - लाडवांना; तो भाऊ, ते भाऊ = भावाला भावांना; तो पू = पुवाला; तो गू = गुवाला

ओ - ओ

टाहो - टाहो टाहोला - टाहोंना

याचप्रमाणे : ऋणको, धनको, खोखो, टाहो

अ → आ

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. तास	
आजच्या तासाला नक्की ये.	आजच्या तासाला नक्की ये.
खेळ	आजच्या खेळाला नक्की ये.
वर्ग	आजच्या वर्गाला नक्की ये.

आकारान्त पु. (आ → आ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. काका	
आता काकाची गोष्ट सांग.	आता काकाची गोष्ट सांग.
मामा	आता मामाची गोष्ट सांग.
राजा	आता राजाची गोष्ट सांग.

सराव

आकारान्त पु. (आ → या)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. कावळा	
आता कावळ्याची गोष्ट सांग.	आता कावळ्याची गोष्ट सांग.
कट्टा	आता कट्ट्याची गोष्ट सांग.
म्हातारा	आता म्हातार्याची गोष्ट सांग.
घोडा	आता घोड्याची गोष्ट सांग.
रस्ता	आता रस्त्याची गोष्ट सांग.

ईकारान्त पु. (ई → ई)

शिक्षक / शिक्षिका	शिक्षक / शिक्षिका
उदा. कवी	
अचानक कवीला खूप भूक लागली.	अचानक कवीला खूप भूक लागली.
भटजी	अचानक भटजीला खूप भूक लागली.
गणपती	अचानक गणपतीला खूप भूक लागली.
हत्ती	अचानक हत्तीला खूप भूक लागली.

ईकारान्त पु. (ई → या)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. शेजारी	
अचानक शेजाऱ्याला खूप भूक लागली.	अचानक शेजाऱ्याला खूप भूक लागली.
सहकारी	अचानक सहकाऱ्याला खूप भूक लागली.
विद्यार्थी	अचानक विद्यार्थ्याला खूप भूक लागली.
कोळी	अचानक कोळ्याला खूप भूक लागली.
शिपाई	अचानक शिपायाला खूप भूक लागली.
पक्षी	अचानक पक्ष्याला खूप भूक लागली.

ऊकारान्त पु. (ऊ → ऊ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. झाडू	
या झाडूला पाय लावू नकोस!	या झाडूला पाय लावू नकोस!
पेरू	या पेरूला पाय लावू नकोस!
खडू	या खडूला पाय लावू नकोस!
चिकू	या चिकूला पाय लावू नकोस!

ऊकारान्त पु. (ऊ → ऊ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. भाऊ - बहीण	
भावाऐवजी बहीण चालेल का?	भावाऐवजी बहीण चालेल का?
नातू - नात	नातवाऐवजी नात चालेल का?
विंचू - खेकडा	विंचवाऐवजी खेकडा चालेल का?
आसू - हसू	आसवाऐवजी हसू चालेल का?
लाडू - चकली	लाडवाऐवजी चकली चालेल का?

ओकारान्त पु. (ओ → ओ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. ऋणको	
ऋणकोचा आवाज वाढला.	ऋणकोचा आवाज वाढला.
धनको	धनकोचा आवाज वाढला.
टाहो	टाहोचा आवाज वाढला.
खोखो	खोखोचा आवाज वाढला.

साकारान्त पु. (सा → शा)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. ससा	
आता सशाची गोष्ट सांग.	आता सशाची गोष्ट सांग.
मासा	आता माशाची गोष्ट सांग.
पैसा	आता पैशाची गोष्ट सांग.
खिसा	आता खिशाची गोष्ट सांग.

	नाम	सामान्यरूप	सामान्यरूप + विभक्ती
अ - आ / आं	नाव - नावे	नावा-, नावां-	नावाला - नावांना
ई - या	पाणी	पाण्या-	पाण्याला
ऊ - आ	लिंबू - लिंबे	लिंबा-, लिंबां-	लिंबाला - लिंबांना
ऊ - वा	कुंकू	कुंकवा-, कुंकवांना-	कुंकवाला - कुंकवांना
ए - या	नाणे / नाणं - नाणी	नाण्या-, नाण्यां-	नाण्याला - नाण्यांना

टीप : ओकारान्त नपुंसकलिंगी नामेच नसल्यामुळे त्यांची सामान्यरूपेही नाहीत.

अ - आ

नाव - नाव नावाला - नावांना

याचप्रमाणे : पुस्तक, घड्याळ, पेन, मूल, फळ, विद्यापीठ, उत्तर, उदाहरण, घर, पान, मन, झाड, वेड, गीत,

पण : ते पाऊल, ती पावले = पावलाला - पावलांना; ते देऊळ, ती देवळे = देवळाला - देवळांना
ते मूल, ती मुलं = मुलाला - मुलांना

ई - या

पाणी पाण्याला

याचप्रमाणे : दही, लोणी

ऊ - आ

लिंब - लिंबे लिंबाला - लिंबांना

याचप्रमाणे : कोकरू, वासरू, पाखरू, लेकरू, शिंगरू, पिलू / पिल्लू

ऊ - आ

कुंकू कुंकवाला

याचप्रमाणे : अळू

पण : ते जू, ती जुवं = जुवाला, जुवांना

ऊ - आ

नाणे / नाणं - नाणी नाण्याला - नाण्यांना

याचप्रमाणे : गाणे, तळे, केळे, कडे, जोडपे, भांडे, टाळे, डोके, फडके

अकारान्त नपुं. (अ → आ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. पुस्तक	
हे बघ ना, पुस्तकाला पुस्तक कसं चिकटलं आहे.	हे बघ ना, पुस्तकाला पुस्तक कसं चिकटलं आहे.
घड्याळ	हे बघ ना, घड्याळाला घड्याळ कसं चिकटलं आहे.
पान	हे बघ ना, पानाला पान कसं चिकटलं आहे.
झाड	हे बघ ना, झाडाला झाड कसं चिकटलं आहे.

ईकारान्त नपुं. (ई → या)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. पाणी	
खबरदार, पाण्याला हात लावशील तर!	खबरदार, पाण्याला हात लावशील तर!
दही	खबरदार, दह्याला हात लावशील तर!
लोणी	खबरदार, लोण्याला हात लावशील तर!

ऊकारान्त नपुं. (ऊ → आ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. लिंबू	
या लिंबाचं काय करायचं?	या लिंबाचं काय करायचं?
कोकरू	या कोकराचं काय करायचं?
वासरू	या वासराचं काय करायचं?
पाखरू	या पाखराचं काय करायचं?
लेकरू	या लेकराचं काय करायचं?

ऊकारान्त नपुं. (ऊ → वा)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. कुंकू	
कुंकवावर पाणी पडलं.	कुंकवावर पाणी पडलं.
अळू	अळवावर पाणी पडलं.
गळू	गळवावर पाणी पडलं.

एकारान्त नपुं. (ए → ई)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. केळ	
हे बघ ना, केळ्याला केळ कसं चिकटलं आहे.	हे बघ ना, केळ्याला केळ कसं चिकटलं आहे.
नाणं	हे बघ ना, नाण्याला नाणं कसं चिकटलं आहे.
कडं	हे बघ ना, कड्याला कडं कसं चिकटलं आहे.
टाळं	हे बघ ना, टाळ्याला टाळं कसं चिकटलं आहे.
भांडं	हे बघ ना, भांड्याला भांडं कसं चिकटलं आहे.

सामान्यरूपे - नाम - स्त्रीलिंगी

Oblique Forms - Nouns - Feminine

▶ अ.पु. २४-२७

	नाम	सामान्यरूप	सामान्यरूप + विभक्ती
अ - ई	भिंत - भिंती	भिंती-, भिंतीं-	भिंतीला - भिंतींना
अ - ए	बाग - बागा	बागे-, बागां-	बागेला - बागांना
आ - ए	भाषा - भाषा	भाषे-, भाषां-	भाषेला - भाषांना
ई - ई	संस्कृती - संस्कृती	संस्कृती-, संस्कृतीं-	संस्कृतीला - संस्कृतींना
ई - या	नदी - नद्या	नदी-, नद्या-	नदीला - नद्यांना
ऊ - ऊ	सासू - सासवा	सासू-, सासवा-	सासूला - सासवांना
ऊ - वे	जाऊ - जावा	जावे-, जावां-	जावेला - जावांना
ओ - ओ	बायको - बायका	बायको-, बायकां-	बायकोला - बायकांना

टीप : एकारान्त स्त्रीलिंगी नामेच नसल्यामुळे त्यांची सामान्यरूपेही नाहीत.

अ - ए

बाग - बागा बागेला - बागांना

याचप्रमाणे : घर, मगर, खार, गरज, रेघ, रांग, वाट, वेळ, नोट, झोप, मौज

पण : ती भीक, त्या भिकेला, भिकांना;

ती चूक, त्या चुका = चुकीला, चुकांना;

ती अकल, त्या अकला = अकलेला, अकलांना; याचप्रमाणे : चप्पल

अ - ई

भिंत - भिंती भिंतीला - भिंतींना

याचप्रमाणे : ओळ, सतार, धूळ, इमारत, नात, भेट, चैन, दौड

पण : ती म्हैस, त्या म्हशी = म्हशीला, म्हशींना; याचप्रमाणे : हौस

आ - ए

भाषा - भाषा भाषेला - भाषांना

याचप्रमाणे : दिशा, शाळा, शिक्षिका, जागा, परीक्षा, कथा, घंटा

ई - या

नदी - नद्या नदीला - नद्यांना

याचप्रमाणे : बाहुली, टाचणी, सोसायटी, चिमणी, बासरी, मुंगी, राजधानी, ताई, साडी, गाडी,

पेटी आजी, कैरी, माडी, खिडकी, बाटली, जिलबी

पण : ती बाई - त्या बाईला, त्या बाया / बायका - त्या बायांना / बायकांना

ती स्त्री, त्या स्त्रिया = स्त्रीला, स्त्रियांना

ई - ई

संस्कृती - संस्कृती संस्कृतीला - संस्कृतींना

याचप्रमाणे : प्रवृत्ती, आवृत्ती, मूर्ती

ऊ - ऊ

काकू - काकू काकूला - काकूंना

याचप्रमाणे : वाळू

ऊ - वे

जाऊ - जावा जावेला - जावांना

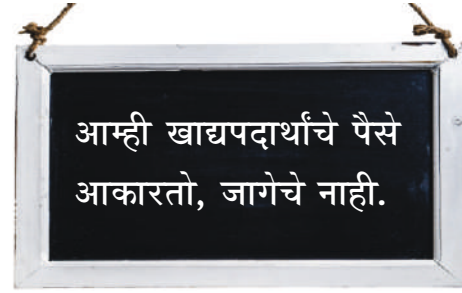
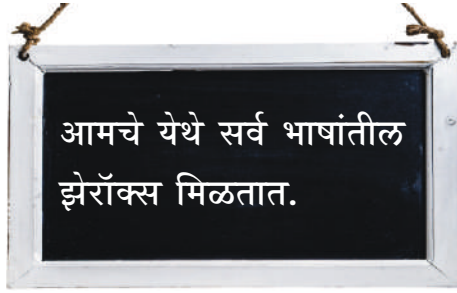
पण : ती सासू, त्या सासवा = सासूला / सासवेला, सासवांना

ओ - ओ

बायको - बायका बायकोला - बायकांना

याचप्रमाणे : मेट्रो

पुणेरी पाट्या

अकारान्त स्त्री. (अ → ई)

शिक्षक / शिक्षिका

विद्यार्थी / विद्यार्थिनी

उदा. घर

घारीची पिल्ले तिची वाट पाहत होती.

घारीची पिल्ले तिची वाट पाहत होती.

मगर

मगरीची पिल्ले तिची वाट पाहत होती.

खार

खारीची पिल्ले तिची वाट पाहत होती.

अकारान्त स्त्री. (अ → ए)

शिक्षक / शिक्षिका

विद्यार्थी / विद्यार्थिनी

उदा. झोप

झोपेवर बंधन असू नये.

झोपेवर बंधन असू नये.

वेळ

वेळेवर बंधन असू नये.

मौज

मौजेवर बंधन असू नये.

आकारान्त स्त्री. (आ → ए)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. शाळा	
शाळेचं नाव काढलं की मला भीतीच वाटते.	शाळेचं नाव काढलं की मला भीतीच वाटते.
भाषा	भाषेचं नाव काढलं की मला भीतीच वाटते.
घंटा	घंटेचं नाव काढलं की मला भीतीच वाटते.
परीक्षा	परीक्षेचं नाव काढलं की मला भीतीच वाटते.

ईकारान्त स्त्री. (ई → ई)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. संस्कृती	
संस्कृती जपली पाहिजे.	संस्कृती जपली पाहिजे.
मूर्ती	मूर्तीला जपले पाहिजे.
प्रकृती	प्रकृतीला जपले पाहिजे.
आवृत्ती	आवृत्तीला जपले पाहिजे.

ईकारान्त स्त्री. (ई → या)

अ.पु. २८-३७

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. चिमणी	
त्या चिमणीचा रंग छान आहे.	त्या चिमणीचा रंग छान आहे.
साडी	त्या साडीचा रंग छान आहे.
मुंगी	त्या मुंगीचा रंग छान आहे.
बाटली	त्या बाटलीचा रंग छान आहे.

ऊकारान्त स्त्री. (ऊ → ऊ)

शिक्षक / शिक्षिका	विद्यार्थी / विद्यार्थिनी
उदा. काकू	
आता काय काकूला दोरीने बांधून ठेवू का?	आता काय काकूला दोरीने बांधून ठेवू का?
सासू	आता काय सासूला दोरीने बांधून ठेवू का?
वधू	आता काय वधूला दोरीने बांधून ठेवू का?

सामान्यरूपे पुल्लिंग

अ०पु० ३८-३९

	नाम	एकवचन	अनेकवचन
पुं. (अ - आ)	कागद	कागदाला	कागदांना
पुं. (आ - आ)	काका	काकाला	काकांना
पुं. (आ - या)	फळा	फळ्याला	फळ्यांना
पुं. (ई - ई)	कवी	कवीला	कवींना
पुं. (ई - या)	माळी	माळ्याला	माळ्यांना
पुं. (ऊ - ऊ)	चेंडू	चेंडूला	चेंडूंना
पुं. (ऊ - वा)	भाऊ	भावाला	भावांना
पुं. (ओ - ओ)	फोटो	फोटोला	फोटोंना
पुं. (सा - शा)	ससा	सशाला	सशांना
नपुंसकलिंग	नाम	एकवचन	अनेकवचन
नपुं. (अ - आ)	नाव	नावाला	नावांना
नपुं. (ई - या)	मोती	मोत्याला	मोत्यांना
नपुं. (ऊ - आ)	लिंबू	लिंबाला	लिंबांना
नपुं. (ऊ - वा)	कुंकू	कुंकूवाला	कुंकूवांना
नपुं. (ए - या)	नाणे / नाणं	नाण्याला	नाण्यांना
स्त्रीलिंग	नाम	एकवचन	अनेकवचन
स्त्री. (अ - ई)	रात्र	रात्रीला	रात्रींना
स्त्री. (अ - ए)	बाग	बागेला	बागांना
स्त्री. (आ - ए)	भाषा	भाषेला	भाषांना
स्त्री. (ई - ई)	संस्कृती	संस्कृतीला	संस्कृतींना
स्त्री. (ई - या)	नदी	नदीला	नद्यांना
स्त्री. (ऊ - ऊ)	काकू	काकूला	काकूंना / काकवांना
स्त्री. (ऊ - वे)	जाऊ	जावेला	जावांना
स्त्री. (ओ - ओ)	बायको	बायकोला	बायकांना
‘य’ या अक्षराने शेवट	गाय	गाईला / गायीला	गाईंना / गायींना
‘स’ या अक्षराने शेवट	घूस	घुशीला	घुशींना

म्हणी आणि वाक्प्रचार

शहाण्याला शब्दांचा मार	जिभेवर साखर पेरणे
जीभ चुरुचुरु चालणे	जिभेला हाड नसणे
जीभ टाळ्याला चिकटणे	

संभाषण करू या.

तोडकेमोडके मराठी / जर्मन / इंग्रजी ... बोलणे

अस्खलित मराठी / जर्मन / इंग्रजी ... बोलणे

भाषेवर प्रभुत्व असणे

अनेक भाषा आत्मसात करणे

भाषेसोबतच संस्कृती जाणून घेणे

एखाद्या भाषेतील साहित्य वाचणे

नवीन भाषेसोबतच नवीन दृष्टिकोन निर्माण होणे

मैलामैलावर बदलत जाणारी भाषा

च ची गंमत...

“ती सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकत घेत आहे, या वाक्याच्या प्रत्येक शब्दाला ‘च’ जोडून वाक्याचा अर्थ कसा बदलतो ते पहा.

बहीण -	तीच सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकत घेत आहे.
भाऊ -	ती सोन्याचीच अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकत घेत आहे.
आई -	ती सोन्याची अंगठीच मी त्या सोनाराकडून विकत घेत आहे.
बाबा -	ती सोन्याची अंगठी मीच त्या सोनाराकडून विकत घेत आहे.
आजी -	ती सोन्याची अंगठी मी त्याच सोनाराकडून विकत घेत आहे.
आजोबा -	ती सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडूनच विकत घेत आहे.
पणजी -	ती सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकतच घेत आहे.
पणजोबा -	ती सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकत घेतच आहे.
खापरपणजोबा -	ती सोन्याची अंगठी मी त्या सोनाराकडून विकत घेत आहेच.

१० साखळी खेळ खेळू या.

१. एका विद्यार्थ्याने 'कारण' हा शब्द वापरून एक वाक्य सांगायचं, दुसऱ्या विद्यार्थ्याने उदाहरणात दाखवल्याप्रमाणे अजून एक कारण वाढवून सांगायचं, अशा तऱ्हेनं शब्दांची साखळी बनवायची व खेळ पुढे चालू ठेवायचा. खालील उदाहरणे पाहू या.

उदा. परकीय भाषा शिकावी, कारण नवीन संस्कृतीची ओळख होते.

परकीय भाषा शिकावी, कारण नवीन संस्कृतीची आणि साहित्याची ओळख होते.

२. एका विद्यार्थ्याने एक वाक्य सांगायचं, दुसऱ्या विद्यार्थ्याने त्या वाक्यामध्ये उदाहरणात दाखवल्याप्रमाणे अजून एका नवीन शब्दाची भर घालून तेच वाक्य पुन्हा सांगायचं, अशा तऱ्हेनं शब्दांची साखळी बनवायची व खेळ पुढे चालू ठेवायचा. खालील उदाहरणे पाहू या.

उदा. मी मराठी शिकतो / ते आहे, मला एका पुस्तकाची गरज आहे.

मी मराठी शिकतो / ते आहे, मला एका पुस्तकाची आणि वहीची गरज आहे.

मी मराठी शिकतो / ते आहे, मला एका पुस्तकाची, वहीची आणि एका पेनाची गरज आहे.

३. खालील मजकूर वाचू या आणि चित्रांचे वर्णन करू या.

“आजी, आज आमच्या शाळेत ना गंमत झाली. एक कुणी तरी सर आले होते. त्यांनी आमचा वेगळाच गेम घेतला.”

मल्हार आजीला गंमत सांगत असतानाच त्याच्या वर्गातली, शेजारीच राहणारी चार्वीही आली. दोघांनी एकदमच बोलायला सुरुवात केल्यावर आजी म्हणाली, “एकेकाने सांगा की!” “मी आधी,” मल्हार.

“आजी, त्या सरांनी वर्गामध्ये प्रत्येकाला जवळ बोलावून एकेक चित्र दाखवलं आणि त्याविषयी पटापट जास्तीत जास्त वाक्यं बोलायला सांगितली.”

“मला ना स्टेशनचं चित्र दाखवलं,” मल्हारचं वाक्य तोडून चार्वी मध्येच म्हणाली.

“आधी मी,” मल्हारनं तिला अडवलं, “आजी, मला ना, चौपाटीवरच्या सनसेटचं मस्त पिव्हर दाखवलं. पण या गेमची एक अट होती. संपूर्ण चित्राबद्दल जे काही बोलायचंय ते फक्त आपल्या मातृभाषेतूनच म्हणजे आपल्या मराठीतूनच बोलायचं. हिंदी किंवा इंग्लिश शब्द वापरला तर आऊट.”

“अरे वा! म्हणजे खूपच वेगळा गेम घेतला सरांनी,” आजी म्हणाली.

चला तर, आता आपणही प्रयत्न करू या.

४. साखळी खेळ.

शेकोटीचे गाणे म्हणू या. शेकोटीला कोणीही आणि काहीही येऊ शकते, जसे : दादा, मामी, कुत्रा, झाड. प्रत्येक विद्यार्थ्याने एक नवीन नाम घेऊन साखळी वाढवत न्यायची. जो चुकेल तो खेळातून बाहेर पडेल. बघू कोणाची स्मरणशक्ती किती चांगली आहे. मालाडचा **म्हातारा** शेकोटीला आला, मालाडचा **म्हातारा**, **म्हाताऱ्याची बायको** शेकोटीला आले, मालाडचा **म्हातारा**, **म्हाताऱ्याची बायको**, **बायकोचा भाऊ** शेकोटीला आले, ...

११

चला, मीनाच्या कोणत्या गोष्टी कुठे आहेत ते शोधू या.

शब्दसंपदा

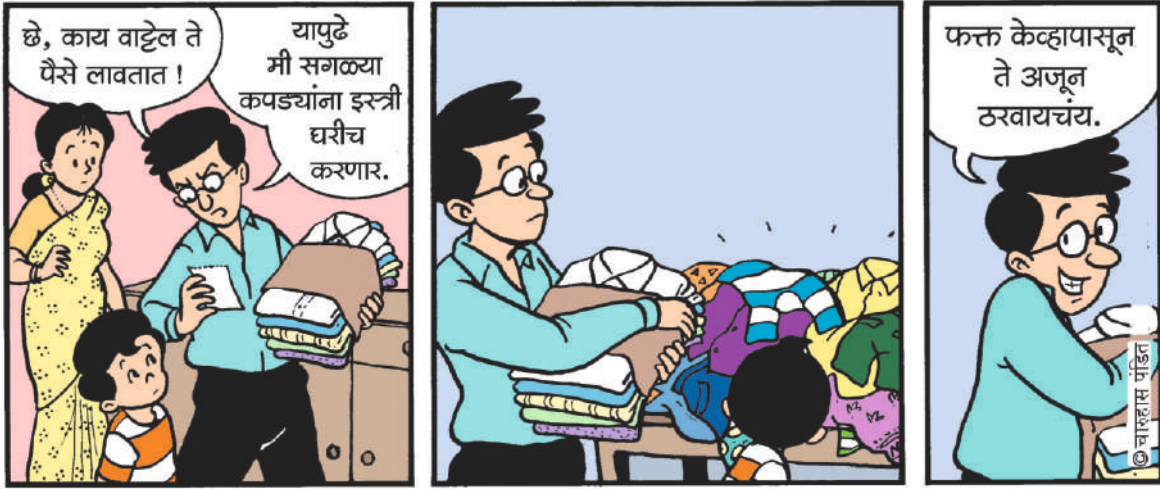
६.१ नाम : वर्गात

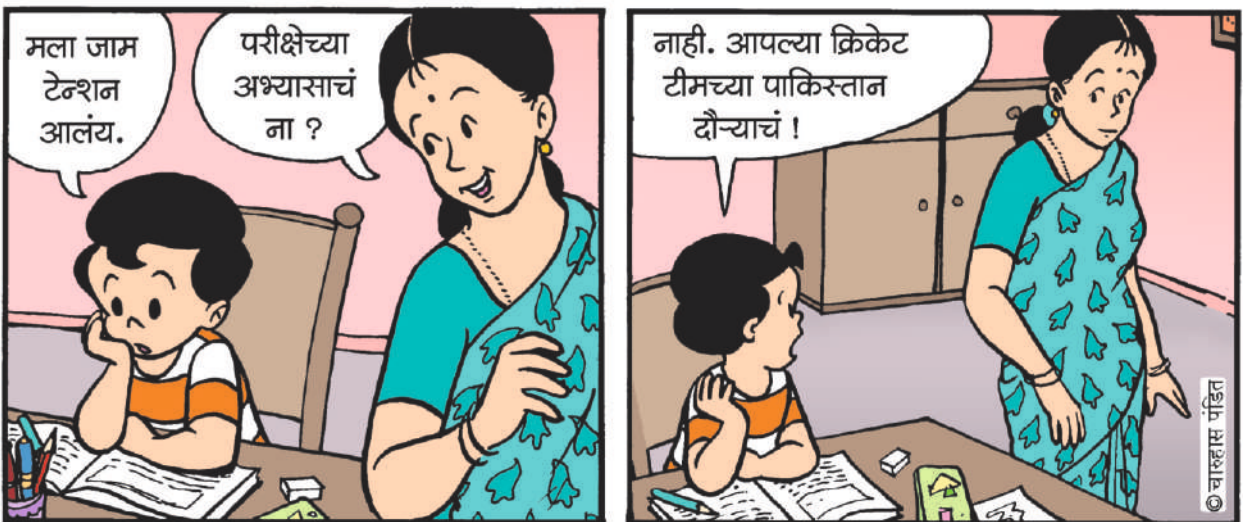
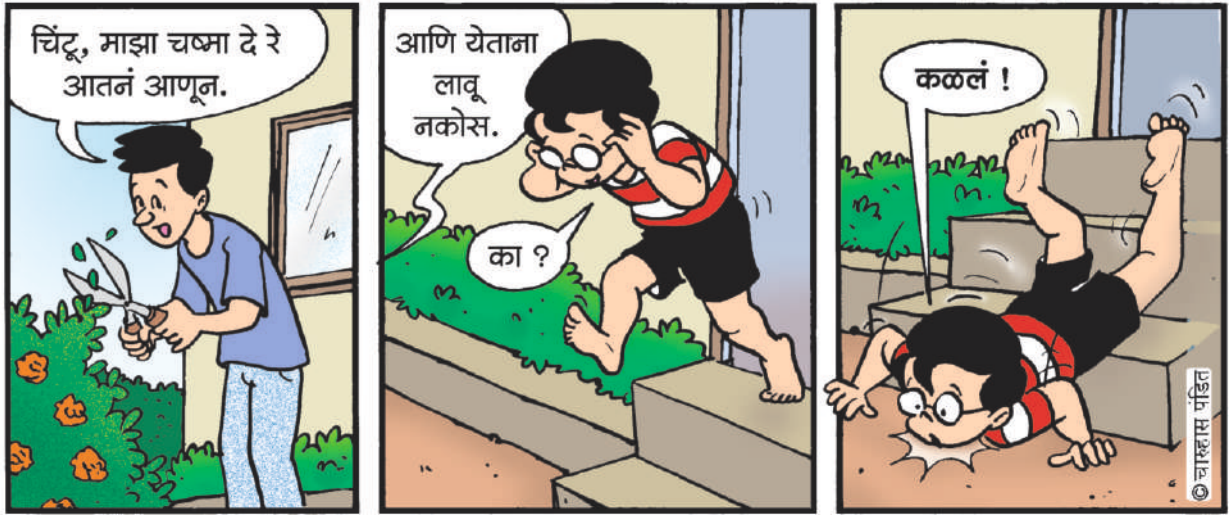
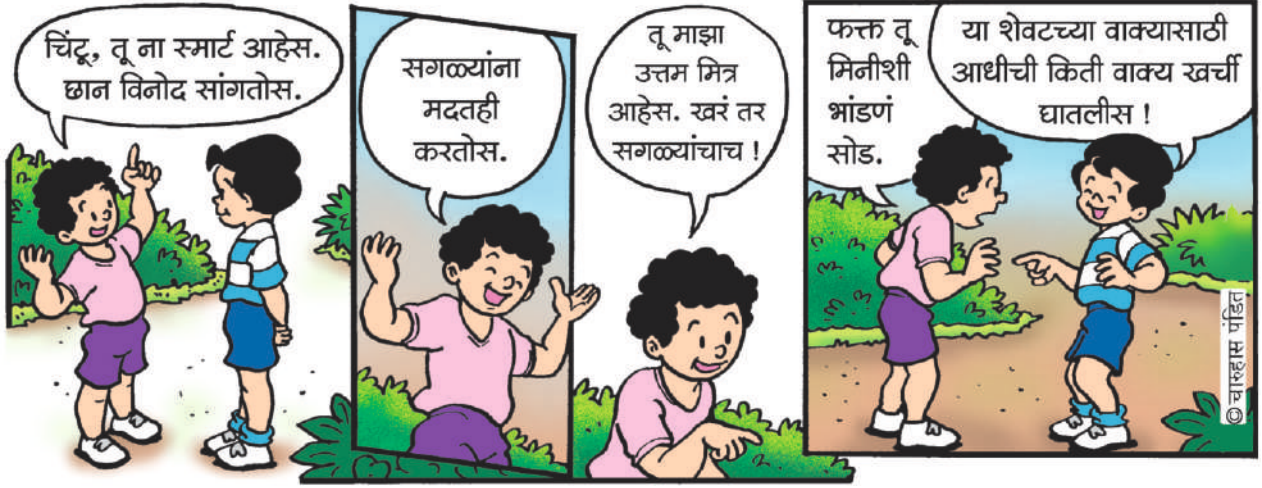
तो विचार, ते -	ती भाषा, त्या -	ते वृत्तपत्र, ती वृत्तपत्रे / ती वृत्तपत्रं
तो शब्दकोश, ते -	ती परीक्षा, त्या -	ते पत्र, ती पत्रे / ती पत्रं
तो लेख, ते -	ती उजळणी, त्या उजळण्या	ते वाचन
तो पाठ, ते -	ती मेहनत, त्या मेहनती	ते कोडे / ते कोडं, ती कोडी
तो धडा, ते धडे	ती वही, त्या वह्या	ते पान, ती पाने / ती पानं
तो संवाद, ते -	ती ओळ, त्या ओळी	ते वाक्य, ती वाक्ये / वाक्यं
तो पेपर, ते -	ती रेघ, त्या रेघा	ते अक्षर, ती अक्षरे / ती अक्षरं
तो प्रश्न, ते -	ती चूक, त्या चुका	ते उत्तर, ती उत्तरे / ती उत्तरं
तो शब्द, ते -	ती पेन्सिल, त्या पेन्सिली	ते पेन, ती पेने / ती पेनं
तो अभ्यास	ती पट्टी, त्या पट्ट्या	ते गणित, ती गणिते / ती गणितं
तो कागद, ते -	ती फी, त्या फिया	ते दप्तर, ती दप्तरे / ती दप्तरं
तो सराव, ते -	ती झोळी, त्या झोळ्या	ते कव्हर, ती कव्हरे / ती कव्हरं
तो उच्चार, ते -	ती खुर्ची, त्या खुर्च्या	ते खोडरबर
तो अंक, ते -		ते टोकयंत्र, ती टोकयंत्रे / ती टोकयंत्रं
तो आकडा, ते आकडे		ते कपाट, ती कपाटे / ती कपाटं
तो उतारा, ते उतारे		ते टेबल, ती टेबले / ती टेबलं
तो क्रमांक, ते -		ते काम, ती कामे / ती कामं
तो फळा, ते फळे		ते नाव, ती नावे / ती नावं
तो वर्ग, ते -		
तो खेळ, ते -		
तो पत्ता, ते पत्ते		
तो निरोप, ते -		
तो ई-मेल, ते -		
तो अर्ज, ते -		
तो निकाल, ते -		
तो गोंगाट		

६.२ नाम : व्याकरण

तो वाक्प्रचार, ते -	ती म्हण, त्या म्हणी	ते क्रियापद, ती क्रियापदे / ती क्रियापदं
तो काळ, ते -		ते विशेषण, ती विशेषणे / ती विशेषणं
तो धातू, ते -		ते सर्वनाम, ती सर्वनामे / ती सर्वनामं
		ते सामान्यनाम, ती सामान्यनामे / ती सामान्यनामं
		ते लिंग, ती लिंगे / ती लिंगं
		ते वचन, ती वचने / ती वचनं

चिंत्

दृष्टिक्षेप

नाम

तो शब्दकोश, ते -	ती बहुभाषिकता	ते साहित्य
तो संग्रह, ते -	ती कंपनी, त्या कंपन्या	ते विद्यापीठ, ती विद्यापीठे / विद्यापीठं
तो भाषातज्ज्ञ, ते -	ती परिस्थिती, त्या -	ते भविष्य, ती भविष्ये / भविष्यं
तो भाषांतरकार, ते -	ती संधी, त्या -	ते प्रभुत्व
तो दुभाष्या, ते दुभाषी	ती मेहनत, त्या मेहनती	ते मरण, ती मरणे / मरणं
तो प्रदेश, ते -	ती जिद्द, त्या जिद्दी	ते वर्णन, ती वर्णने / वर्णनं
तो गट, ते -	ती चिकाटी	ते रूप, ती रूपे / रूपं
तो परग्रहवासी, ते -	ती जागरूकता	
तो विभाग, ते -	ती कल्पकता	
तो योगायोग, ते -	ती शाबासकी, त्या शाबासक्या	
तो परिणाम, ते -	ती हवाईसुंदरी, त्या हवाईसुंदर्या	
तो जीव, ते -		

क्रियापद	विशेषणे	इतर शब्द	क्रियाविशेषण
भटकणे	परकीय	आत्मसात	सतत
पकडणे	नवीन	अळीमिळी	अचानक
बोलावणे	पारंगत		केवळ
विचारणे	संवादात्मक		मुसुमुसु
साधणे	मृत		
वाढवणे	नष्ट		
भरवणे	वेडेपिसे		

आता मला हे येतं ...

भाषेबद्दल बोलणे

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

इच्छा व्यक्त करणे

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

कारण आणि परिणाम सांगणे

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

प्रश्नशब्द : का

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

संयुक्त वाक्ये : कारण, त्यामुळे, म्हणून

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

सामान्य नामांची सामान्यरूपे

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी

‘च’ चा वापर

☐ उत्तम ☐ चांगलं ☐ जेमतेम ☐ फारच कमी